

Lang thuis wonen begint vroeg

Mits organisaties samenwerken en burgers plannen, kan zorg aan huis nog uitbreiden

- ▶ Vlamingen hopen ook indien zorgbehoevend thuis te wonen
- ▶ Niet iedereen kan thuiszorg betalen
- ▶ Huisvesting is ook een heikel punt

Jozefien VAN HUFFEL

Investeren in thuiszorg of in zorginstellingen? „Het debat tekende de jaren 1990”, zegt Dominique Verté, sociaal gerontoloog aan de VUB en lid van de onderzoeksgroep Belgian Ageing Studies. „België vond beide noodzakelijk. Vanaf een bepaalde zorgnood is thuiszorg onbetaalbaar, voor de patiënt zowel als de staat. Er zit vandaag echter nog marge op het aantal mensen dat zo lang mogelijk thuis woont. Dit is een scharniermoment.”

Dat uit zich in de cijfers van gezinszorgorganisatie Familiehulp. „Het aantal cliënten met een of meer chronische ziekten en ouder dan tachtig neemt toe”, zegt algemeen directeur Ann Demeulemeester. „We zijn ook actief in projecten over thuis-hospitalisatie. Mensen krijgen medicijnen via een baxter en een specialist volgt hen op.”

Kunnen nog meer mensen thuis zorg krijgen? Ontwerpers van zorgtechnologie, van alarm-systemen tot apps, hopen hun steentje bij te dragen. Bij Licalab testen vooral ouderen innovatieve, vaak technologische, oplossingen alvorens die op de markt komen. „Ook als ze positief zijn, bijvoorbeeld over een toestel om thuis te revalideren, benadrukken ze het belang van contact met de kinesist of verpleegkun-

dige”, weet Leen Broeckx. „Technologie vult enkel aan waar zorgende handen tekortschieten.” „Je kunt mensen opvolgen met technologie, onder meer bij valgevaar”, beaamt Demeulemeester. „Hoeveel contact vervang je echter door systemen? De aanwezigheid van de mantelzorg en het praatje met de verzorgende dragen ook voor een groot stuk bij tot gezondheid en welbevinden. Als we enkel nog kort binnenlopen, zijn we fout bezig.”

Investeren in mensen dus. „En in samenwerking”, zegt Broeckx. „Thuiszorgorganisaties blijven silo's. Vaak komen allerlei spelers, los van elkaar, in dezelfde straat. Dat kan efficiënter. Stilaan ontstaan verbindingen, maar niet van de ene dag op de andere.” „Het is een mentaliteitsverandering. Van aanbodgericht en organisatiegestuurd moet zorg cliëntgedreven worden, niet enkel in woorden, maar ook in daden”,

„We willen allemaal lang leven, maar we bereiden ons er niet op voor”

zegt Ventré. „Ook welzijn en medische zorg moeten één wereld worden. Als je iemand op vrijdag uit het ziekenhuis ontslaat zonder opvang thuis, zie je hem op zaterdag terug in de spoedafdeling. Dat is een grote kost.” Familiehulp werkt al met wijkteams die samen verantwoordelijk zijn voor cliënten en brengt mensen samen in dagverzorgingshuizen. Demeulemeester: „Dat gaat isolement tegen. We werken ook samen met OCMW's en woonzorgcentra.”

Een bijkomend probleem is dat mensen de weg niet vinden naar

thuiszorg. „Afhankelijk van de regio gaat het om tien tot vijftien procent”, zegt Ventré. „Eigenlijk moeten mensen tijdig, vóór ze zorg nodig hebben, ondersteuning krijgen om verslechtering van hun toestand te voorkomen. Dat kan enkel als we de detectie lokaal organiseren.” „Een verontrustende ontwikkeling is dat wij almaar minder gezinszorg bieden aan cliënten met lage inkomens”, zegt Demeulemeester. „We weten niet zeker waarom, maar we zijn op onze hoede. Als mensen om financiële redenen te lang wachten om thuiszorg in te schakelen, terwijl ze daarmee een opname in het ziekenhuis kunnen voorkomen, zijn ze achteraf veel duurder af. Via OCMW's en andere diensten hopen we die mensen op te sporen.”

Volgens Ventré is de grootste winst in de zorg echter niet te boeken in de zorg zelf, maar in de huisvesting van de Vlaming. „Het moet mogelijk zijn om thuis te blijven. Uit de *Ouderen Behoeft Onderzoeken*, intussen afgenomen bij 90.000 ouderen, blijkt dat in 42 procent van de gevallen niet zo. We weten dat de zorgnood gemiddeld vanaf 82 jaar exponentieel stijgt. Daarom moet je vanaf je zestigste nadenken hoe en in welke woonomgeving je oud wil worden. Zelfs mensen die het kunnen betalen, kiezen echter zelden ervoor te verbouwen of te verhuizen in functie van de oude dag. Iedereen wil lang leven, het liefst thuis, maar niemand bereidt zich voor op de gevolgen.” Thuiszorg als zorg van de toekomst ligt dus ook in ieders handen.

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

STANDPUNT

Luk VANMAERCKE

Zorg en identiteit

„U houdt vandaag een bijzonder nummer van *KERK & leven* in handen, waarin het thema zorg centraal staat. We doen dat naar aanleiding van de Dag van de Zorg, aanstaande zondag. We vertellen u graag over zorg in ziekenhuizen en woon-zorgcentra, maar net zo goed over thuiszorg, pleegzorg of zorg voor mensen met een beperking. We focussen op beroepskrachten en op vrijwilligers. En natuurlijk gaan we ook na hoe katholiek de zorgsector in Vlaanderen nog is. Die vraag blijkt haast onmogelijk te beantwoorden. We zijn op levensbeschouwelijk vlak namelijk een uitermate diverse en moeilijk te vatten regio geworden.

In katholieke kringen is het nog al te vaak gemeengoed om te beweren dat we een minderheidskerk zijn geworden. Dat klopt evenwel niet. De waarheid is een stuk complexer. Mensen die zich uitgesproken gelovig of kerkelijk noemen, zijn inderdaad een minderheid, maar dat geldt ook voor ongelovigen en vrijzinnigen. Uit onderzoek blijkt de grootste groep in Vlaanderen te bestaan uit mensen die een losse of wisselende band hebben met de Kerk.

Geloof en kerkelijkheid in Vlaanderen zijn vandaag ingewikkeld en gelaagd. Dat zien we ook in diverse structuren en organisaties in onze samenleving. De christelijke jeugdbewegingen zijn vandaag populairder dan ooit, maar hun levensbeschouwelijke profiel is minder afgetekend dan voorheen. Het katholiek onderwijs is veel groter dan de officiële netten, maar telt leerlingen en leerkrachten met zeer uiteenlopende geloofsprofielen. Het hele christelijke middenveld worstelt met vragen over het eigen profiel. Sommige organisaties blijven zich christelijk of katholiek noemen, anderen verwijzen veeleer naar waarden van christelijke origine.

Het is onmogelijk geworden om onze samenleving simpelweg in te delen in gelovigen en ongelovigen, en al zeker niet in katholieken en vrijzinnigen. Veel mensen bekennen zich niet tot één duidelijk kamp, maar puzzelen zelf hun profiel bijeen, in tal van gradaties.

Dat heeft natuurlijk ook invloed op de zorgsector. Die werd historisch in belangrijke mate uitgebouwd door religieuze congregaties. Het tijdperk waarin zusters door de gangen van zorginstellingen liepen, is echter grotendeels verleden tijd. Veel instellingen dragen nog uitgesproken katholieke namen, maar namen meer afstand van de Kerk. Andere spelers in de zorgsector fuseerden met openbare instellingen, waardoor hun katholieke profiel deel uitmaakt van een groter geheel. Zelfs de koepel van de katholieke zorginstellingen ging op in een breder verband, Zorgnet-Icuro. Dat belet gedelegeerd bestuurder Peter Degadt niet om zich te laten inspireren door het evangelie, zoals u in onze *Klapstoel* ontdekt (zie bladzijde 9).

Ook pastorale werkers moeten zich aan de nieuwe situatie aanpassen. „Op het vlak van zingeving beleven we boeiende tijden en dat is bij uitstek te merken in de zorgsector”, getuigt Stephanie Schreurs daarover (zie bladzijde 8). „Pastoraal consulenten dragen tegenwoordig de grootste verantwoordelijkheid in de zoektocht van mensen naar zingeving. Kernbegrippen daarbij zijn dialoog en verbinding.”

Dat is inderdaad de aanpak anno 2017, vanuit hun eigen levensbeschouwelijke overtuiging in dialoog gaan met mensen die er zeer uiteenlopende profielen op na houden. Dat lijkt als twee druppels water op de katholieke dialoogschool.

Vlaanderen is tegelijk ontkerkelijkt en doordrongen van het christendom. Die complexe realiteit laat zich niet vatten in simpele analyses of een eenzijdige aanpak. Niet in het middenveld, niet in het onderwijs, niet in de zorgsector, niet in de Kerk. Aanknopingspunten zoeken bij mensen die zelf hun levensbeschouwelijke identiteit uitbouwen, met een sterke of zwakke aanwezigheid van christelijke bouwstenen, dat is de uitdaging waarvoor we staan.”

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

Een verzorgende van Familiehulp aan de slag bij een cliënt. © Johan Martens